

τοῦ βιβλίου εἰν' ἐκεῖνο ποὺ μιλεῖ δὲ συγγραφέας γιὰ
τὸν κανονισμὸν καὶ γιὰ τὴν ἐνοποίησην τῆς ἑθνικῆς
γλώσσας. Ἐπιμένει στὴν ἀνάγκη μιᾶς ἀπλῆς καὶ
εὐκολῆς γραμματικῆς γιὰ τὰ σκολειά. Μιὰ τέτοια
γραμματικὴ πρέπει νὰ γραφτῇ σύμφωνα πάντα μὲ
μιὰ ἀρχὴ. Χρειάζεται νὰ λείψουν οἱ πολλαπλοὶ τύ-
ποι καὶ νάπλοποι θοῦνε κάτου ἀπὸ ἔνα γενικὸ κα-
νόνα ποὺ νὰ περιλαβαίνῃ διάσκληρη σειρὰ ἀπὸ λέ-
ξεις· κυρίως γιὰ τὶς ρηματικὲς κατάληξες. Δηλαδὴ,
τυχαίνει μιὰ λέξη νὰ παρουσιάζεται μὲ πολλοὺς τύ-
πους δροια καθιερωμένους ἀπὸ τὴν κοινὴ χρήση :
βαριοῦμαι καὶ βαριέμαι, κλαίω καὶ κλαίγω κτλ.

Συμφέρει στὴ διδασκαλίᾳ νὰ ύποταχτοῦν οἱ λέξεις τοῦτες σ' ἑνα τύπο. Μὰ πῶς μποροῦμε νὰ διαλέξουμε; Θὰ διαλέξουμε κείνο τὸν τύπο ποὺ παρουσιάζει τὶς πιὸ μεγάλες πιθανότητες πώς θὰ ἐπικρατήσῃ. Καὶ οἱ πι- θανότητες αὐτὲς θὰ είναι: τόσο πιὸ πολλές, ὅσσες θὰ ταιριάζῃ ὁ προτιμημένος ὁ τύπος μὲ πλουσιώτερη σειρὰ ἀνάλογων δρων. "Ετσι, θέφησομε τὸ κλαίγω καὶ θὰ πάρουμε τὸ κλαίω· γιατὶ τὸ κλαίω μπαίνει στὴν ἀράδα μὲ τὸ λέω, καίω, ἀκούω, φάω, πάω, δησπου τὸ γ δὲν μπορεῖ νὰ μένη στους τύπους τοῦ ἔνεστῶτα. Ἀντίθετα, τὸ γ πρέπει νὰ μένη στὸν παρατητικό· γιατὶ ἐν μποροῦμε νὰ τὸ βγάλουμε στὴν κοινὴ χρήση, καὶ λέμε ἄκουα, ἄκουες κτλ. ἡ κοινὴ χρήση ἀπαγορεύει τὸ βγάλσιμο στὸ ἔλεα, ἔλεες κτλ. Κ' ἔτσι ἡ σειρὰ θὰ βρισκόταν ἐμποδισμένη, καὶ ὁ νόμος θὰ κομματιάζοταν καὶ θὰ χάνονταν μέσα στὰ μπερδέματα τῆς ἑξαρεσης. "Οταν κανεὶς παίρνῃ γιὰ διηγὴ, ἀπὸ τὴν μιὰ μερὶα, τὴν ἴστορία τῆς γλώσσας, κι ἀπὸ τὴν ἄλλην τὴν μερὶα τὴν ζωντανὴ φωνολογία, παύει ἥπο τὸ νὰ βλέπῃ χωρισμένα τοὺς τύπους καὶ τὶς λέξεις· τὰ βλέπει συμπλεμένα καὶ συγκολλημένα σὲ ἕρμονικὰ σίκοδομή ποὺ δῆλα της τα μέρη ταιριάζουν τοῦν μὲ τᾶλλο.

Πόσο ἀληθινὴ καὶ πόσο γόνιμη είναι ἡ ἀρχὴ τούτη, φάνεται ἐκεῖ ποὺ δ συγχρόεις μιλεῖ γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς τούτης, ζετυλίγοντάς την. ἐκεῖ δείχνουνται τὰ χαρχητηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ Ψυχάρη, ἡ καθαρή του ματιά, ἡ ἀλαζευτη κρίση του, τὰ ἔσφαλτα συμπεράσματά του. "Υ-στερ" ἀπὸ τὴν συμπυκνωμένην, περιτσολογία τοῦ Ron-sard, τὸ πειθαρχικὸ συγχρισμα τοῦ Malherbe, ποὺ κόβει, γιὰ νὰ δώσῃ φῶς καὶ ἀέρα. Ἡ γλώσσα κλαδεμένη ἀπὸ δῶ, θὰ πλουτιστῇ ἀπὸ κεῖ μὲ δανείσματα κι ἀπὸ τὴν ἀρχαία κι ἀπὸ τὰς ξένες γλώσσες, ἀναγκαῖα γιὰ νὰ εἰπωθοῦν οἱ νέες ίδεες· μα

ΨΥΧΑΡΗΣ

Η ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ

‘Ο Αντρέας ἔμως γύρεθε καὶ καλὸς γὰ πειση τὸ
βαδιογράφο· γύρεθε δὲ ἀνέλπιδος μιὰ ἐλπίδα ναρπά-
ξῃ ἀπὸ τὸ στόμα τῆς ἐπιστήμης, ὅπως δὲ ναθαγη-
μένος ἀπὸ τὴ θάλασσα κάπου προσμένει τὸ γλυτω-
μό. Μὰ ἡ θάλασσα ἔρημη καὶ ἡ ἐπιστήμη στὰ λόγια
του βουβῆ. ‘Ο κ. Μπλέκος ἔλεγε καὶ ξανάλεγε,
γλυκά γλυκά, πώς τὰ βράδια μήτε θέρμη προξενοῦνε
μήτε καιμά ταραχή. ‘Ο Αντρέας κολτχὲ ἔξαρνα
τὰ χέρια τοῦ βαδιογράφου, τὰ δάχτυλά του τὰ κα-
μένα, τὰ ξεφλουδιασμένα, τέραχνιασμένα στὴν ξ-
κρη τους. Καὶ τοῦ κάνει·

— «Νέ ώστέσο ποὺ κάπως ἐνεργοῦνε τὰ δάδια,

δανείσματα αύστηρά ύποταγμένα στή ζωντανή φωνολογία, στό ζωντανό τυπικό.

Κι ἀφοῦ δεῖξαμε τὴν ἐπιστημονική ἀξία τῆς Ἀπολογίας, θὰ εἴτανε ἀδικο νὰ μὴν ποῦμε διὸ λόγια καὶ γιὰ τὴν ἀξιοσημείωτη φιλολογικὴ της ἀξία. Τὸ ὄρος τοῦ βιβλίου είναι τὸ πιὸ καταπειστικὸ ἐπιχείρημα γιὰ τὸ θέμα ποὺ ὑπεστηρίζει. Δείχνει μὲ τὸ παραδειγμα πώς ἡ δημοτικὴ γλώσσα, τεχνικὰ μεταχειρισμένη, ἔχει ἀπὸ τώρα ἀρκετὸ πλοῦτος, δύναμη κ' εὐλυγισιχ γιὰ νὰ ἐκφράσῃ καὶ τὰ λεπτότατα τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδιᾶς. Καὶ καταλαβαίνει κανεὶς πώς ὁ ἀρχηγὸς, κάνοντας λόγο στὸ τελευταῖο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου του γιὰ τοὺς ζῶις πεζογράφους καὶ ποιητὲς ποὺ ἀραδιαστήκανε γύρω του, περηφανεύεται γιὲ δ, τι κατόρθωσε. καὶ μὲ πατέθηκε αὐτὸς ἕνας ἀναπτυγμένη πολιτισμική

E. CLÉMENT

N I A T A

*Η ζήση μου ξεκίνησε νὰ πάρῃ νὰ βρεῖ τὰ νάτα...
Τοῦ κάκου ἀργοπλανέθηκε στῆς ἄμφας τὴ χλιμάρα,
τοῦ κάκου χωρεὶς διάβηκε καὶ πολιτεῖς καὶ κάμπους,
τοῦ κάκου τ' ἀποζήτησε σ' ὅλα τὰ μονοπάτια.
Μὰ ἔνα στενὸ κι ἀπόμερο καὶ κοψφιο μονοπάτι
τῆς λέει : «Γιὰ πάτα με κυψά, κι ἀκλούνθα με καὶ μένα». Τὸ πάτησε, τ' ἀκλούνθησε, κι ἀπόκοντα τὸ πῆρε.
Τὸν κάμπο ἀφίνει πίσωθε καὶ τὰ βουνὰ σιμώνει.
Σὲν πλάγια καὶ στὰ διάσελα γλιστράει τὸ μονοπάτι,
στὰ φυστικώμενα γκρέμπαγα καὶ στὶς στενὲς κλεισοῦρες.
Στρατὶ τὸ κονταράσσαμα τὸ ἀφάνιομα τοῦ κάκου
στρατὶ στρατὶ τὸ γήτεμα κ' ἡ μυστικὴ ἡ ἐλπίδα.
Ξέσπαγες ἰδῶ τὸ φάτημα κι ἀντιβογγύονσε ἐκεῖθε.
—Τὰ νάτα ποῦ φυτεύοντες καὶ ποῦ δροσολογοῦνται,
στὸν ἥσκιο τους νὰ κοιμηθῶ κι ἀπ' τἄνθιτα τους νὰ μόφω,
νὰ στολιστῶ νὰ μυρωθῶ καὶ νὰ καλοκαρδίσω ;...
Κ' ἐντὸς δυνοπήκας μύνημα κ' εἴρην τοὺς ἄγιν ξένιν*

— Καὶ εντος αὐγητικασ μυνημα καὶ επει φωνη οὐδενη.
— Αὗτοι ποὺ πᾶς ἀφέντα μου, στὸ δρόμο σου θὰν τέλεσε ..
Τηράει ζερβά, τηράει δεξά, τηράει καταμπροστά της
βλισσίδι εῖται ή συντροφιά ποὺ ἔσωσε ἀχνή τῇ στράτᾳ.
Στέργεσε ψυχὲς ποὺ γύρεναν τὸ μαγικὸ τὸ σπόρο,
ἄγνες ζωὲς ποὺ ἀκλονθάγαν τὸ μυστικὸ μαγνήτη,
καὶ οινέψες ποὺ πελάγωσαν σκυμένες στὰ κετάπια.
Ἐφτανεις ἀπότερα ή δροσιά, καὶ φτέρωντε οἱ ἀγέρας
σὰν παραδεῖσο μπάλσαμο ποὺ σφίγγει τοὺς ἄρμοις σου.
Κάτι καινούριο, ἀνείπωτο, ξάνοιγε εὐτὺς τὸ βλέμμα,
καὶ λόγιαζες πώς ἐβλεπες πρώτη βολὰ^{τὸν} ἥλιο .. .
Κοντοῦνωνει ή ζήσῃ μου καὶ μπαίνει μέστ τὸ δάσο
ποὺ στέκει σὰ λεβετοποίης κατάρροφα, καὶ πάντα
καὶ σὰ γανιάζει ή ἀνεμική καὶ σὰν κεντρώνει ο γήλιος
γιὰ τὸν καλοδεχούμενο ξαπλώνει τὰ κλαριά του.

*Ποιὶ νὰ σταθῇ, ν' ἀναταυτῇ, νὰ πάρῃ ληγὴ ἄνασσα
τὸ λόγο τῆς, χαιρέτισμα, στέλνει ποκέρβοο γύρα.*

—Γλυκούειρος καὶ μυστικὸς κόσμος τ' ἀνάδοιμα σας.
‘Η παρθενά σας λούσιούδο κ' ή λυγεριά σας πόθος,
τὸ ψῆλος σας ὠσὰν καημός, πόνος ή προσευκή σας
“Ἄχ ! τὰ μικράτα μου εἴταιε δειλὰ κι ἀρρωστημένα
μὲ σκέψη ἀργοπερπάτηη, κ' εἴταιν τὸ κοριμ μου
τόπος ποὺ λαχταρέει κλαϊ καὶ νείρεται νεφάνι.
Μὲ τριγυριζέτε ἀπαίπι καὶ μέσ' τὴν ἀγκαλιά σας
νοιῶθω πρωτόφαντην δρμή γὰ τὸν τραϊό μου δρόμο.
Πάνον μὐν γλυκοσπέργετε τὸ χάδι τῆς ἀγάπης
καὶ τὴν πνοὴ τῆς διμορφιᾶς. . . Γνώρισα τώρα ἐντός μου
ἀμέτρητα ἀναβρούματα, κ' ἡ ὑπαρξή μου ἀπλώθη,
γιὰ νὰ μαντέψῃ τ' ἄγνωρα . . . Τ' ἄψυχα κ' ἔρμα γέρα
μοῦ κονθεντιάσαν, κ' ἔγυρα ν' ἀργιτσιο τὴν ψυχή τους. . .
Σεμνὸ ἀς σταθῇ τὸ διάβα μου ἀνάμεσό σας, κι ἁξιο.
Καὶ κάτον ἀπὸ τὸν ἥκμο σας καὶ μέσ' τῇ χλωρασιά σας
ἄς εἰν' ή ἀγκάλη μου ἀγνοητή γιὰ τὰ καινούργια, ἄς εἰναις
πάντα μου δ ἔχπνος δινειρο, πάντα τραγοῦδι δ ὅπνος. . .
Δὲν είναι ή γίς μου ἀνήμπορη καὶ στέρφο μουν τὸ χάμα,
μὰ πλάτι σας ἐφαντάστημα φτερά στὸ λογισμό μουν,
κ' ἐπλασα τὸ τραγοῦδι μουν γοργὸ ὁδὲ τὸ πέρχομά σας,
κ' εἴπα νὰ μπάσω μέσα μου τὴν αὔρα τὴ δική σας,
κ' ἔταξα τάμα τῆς ψυχῆς, τις χάρες σας στεφάνι...
Μὰ μιά μουν ἡ μεγαλύτερη κι ἀπόβαθη λαχτάρα.
Τὸ σπόρο σας, τὸ σπόρο σας πάνον μου νὰ σκορπίσω,
κι ἡ νὰ φτερωθῷ μέλλεται καὶ νὰ φιέσω κάποιν,
παὶσα στὸν εἴητο τοῦ πορρυμοῦ, κάλλιο μέσον στὸ νοῦ μουν.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

Η ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑ

(Δημοσιεύτηκε στήλη « Ἀκρόπολη », 13 τοῦ Ὁ-
χιώβοη, σελ. 1, στηλ. 6).

‘Ο συγγραφεύς τῶν «Αθηναίων Δημάρχων» κ.
Γ. Παρασκευόπουλος ἀπέστειλε τὸ βιβλίον του εἰς
τὸν γνωστὸν μεταφραστὴν εἰς τὴν δημιώδη τῆς Ἰταλίας
καὶ τοῦ Εὐαγγελίου κ. Α. Πάλλην, καὶ ὁ κ.
Α. Πάλλης τοῦ ἔστειλε τὴν ἐπουμένην ἐπιστολὴν,
ἥτις εἶναι ὑπὸ πολλῶν ἐπέψεις ἐνδιαφέρουσα :

"Οχι μόνον διὰ τὰς ὥραικς πρέγυματι περὶ τῶν πρὸ πεντήκοντα ἵστων Ἀθηνῶν ἀναμνήσεις τις, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν μεγάλην πεδὸν τὸν Δημοκρούν μας καὶ τὰ ἔργα του ἐκτήμησιν τοῦ κ. Α. Παλλη, ὅστις ζῶν εἰς Ἀγγλίκας μεγαλοπόλεις καὶ μὲ τὴν ἀναπτυξιν ποῦ ἔχει εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμήσῃ τοὺς ἀγῶνας τοῦ Δημάρχου μας, ὅστις παρελθὼν χρόνος ζητᾷ νὰ τὸ διακοσμήσῃ πολεμούμενος ἀπὸ Κυβερνήσεις

νά πού ὅτε ἀπὸ τὴν θεραπευτική τους τὴν δύναμην,
θέχουνε καὶ καταστρεφτική, ἀφοῦ σοῦ κάψανε καὶ
σένα τοῦ ἴδιου τὰ δάχτυλά σου.»

Χρημαγόλασε δὲ Μπλέκος.¹ Ήμερα τοῦ ἀποκριθῆκε μὲ τὸ ὄφος ἐνὸς σοφοῦ ποὺ ξέρει τὴν δαυλειά του, πῶς τὸ δαχτυλοκάψιμο στοὺς ραδιογράφους δὲ ση μαίνει, καὶ πώς ἀλλοὶ ἡ ἀξέωστια τῆς φυματιασμένης. Τὸν ἀποχαιρέτησε δὲ Ἀντρέας. Κομιμένη τώρα ἡ στερνή του ἐλπίδα, γκρεμίσμενη. Γκρεμίστηκε ἀπό τις σκάλες κι ἀφτός, περισσότερο παρὰ ποὺ τὶς κατέβηκε. Γύρισε σπίτι πεζός. Τρία τέταρτα τῆς ώρας δρόμο. Ἀφανισμένος. Νύχτα κι ἀναμρένα τὰ γκάζια παντοῦ. Κατρακυλούσανε ἀπὸ τὰ μάτια του τὰ δάκρια, χοντρά χοντρά. "Εκλαψε ώςπου νὰ προφτάσῃ στὸ ἑργαστήρι του, νὰ σινροβολιστῇ στὸν καναπέ, κι ἀφοῦ ἔπεσε σὰ χτυπημένος, ἀκόμη κι ἀκόμη ἕκλαιγε.

Ο Αντρέας πίστεψε τότες στὰ λόγια τοῦ φίλου του καὶ τὸ εἶχε γιὰ βέβαιο πώς δὲν μποροῦσε τέτοιος ἄθρωπος νὰ γελάστῃ. «Εμεὶς λγήγορα νὰ καταλά-
βη πώς τὰ ράδια δὲν εἴχανε πάψει τὸ σκοτωμό τους. Μὲ τὸ Φλεβάρη ἔσπασε τὸ κακό.» Ερχεται σὲ κάθε
ἀρρώστια μιὰ στιγμὴ δησου, καθὼς τὸ δίδασκε δ'. Ιπ-
ποκοστής, τὸ πάνδος κοίνεται. Καὶ τόντις γίνεται

χρίση. Δικάζεται ή δέρμωσις καὶ εἴτε θά καταδικαστή
ἢ δέρμωστος εἴτε θά λεφτερωθῆ. Πιάστηκε ἡ κακὴ
ῶρα για τὴν Κατινούλα. Πρήστηκε ξανά, πρήστηκε
ἢ φούσκα Πρήστηκε πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὴν πρώ-
τη φορά, τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὰ πρῶτα ἁδιογρυρο-
ματα. Κι ἔρχεται συνημματά: πόνοι ἔγνωστοι: ὡς
τὸ Φλεβάρη, τρουμαχτικοί, παντοτινοί, ἀπαλεῖσθαι. Μή-
τε τὰ πισώθετα μὲ τὴν μυροίνα δὲ ρελύσαντας πικ. Κ'
εἴτανε πάντα νὰ θαρρήσῃς γιὰ τὸ κυρράγιο τοῦ κο-
ριτσιοῦ, τὴν πιμονή καὶ τὴν πομονή της, τὴν θέλη-
σθή της νὰ τὴν γιατρέψουνε οἱ γ' ατροί, τὰ λόγια που
ἀναγκαζότανε νὰ τους λέγῃ, συγνὰ καὶ νὰ τους τὰ
φωνάζῃ, γιὰ νὰ νοιώσουνε τὶ ἔχει, νὰ της διορίσουνε
τὸ γιατρικό. Εἶτανε νὰ σαστίσῃς καὶ νὰ φοβήης μὲ
τὰ χίλια ντέρτια ποὺ τὴν παρακλέψεις τὴν καημένην
τὴν Κατινούλα.

Τὸ ἐμπυο πάντα ἔβζεγε ἀπὸ τὴ φούσα, μὰ τὸ
καλὸ καταντοῦσε τώρα κακό, ἵπειδὴ τὴ νύχτα, μὲ
τὸν τρόπο τὸν καινούριο ποὺ ἀξαφνα στοχαστήκανε
νὰ τὴν πλαχιάσουνε στὴν Κλινική, γιὰ νὰ κοίτεται
ἴσια, τύχανε νὰ περεχυθῇ τὸ μολεμένο, τὸ νερό, νά-
νεβῃ ὡς τὴ φάχη κ' ἡ φάχη νὰ βγάλῃ σπυριά· τὸ
λιγνεμένο της τὸ πετσι κολνοῦσε στὸ σακκὶ της τὸ
κακουτσουκένιο ποὺ φρούσησε στὴ μέση. Ἀνγκάστηκε

*1 በሸጋዣ ጥሩን ማጽረ 228 ዘዴዎች.

Βουλας, αστυνομιας, αρχας και δεκα συμβούλους.
Η επιστολή είναι αύτη.

**Αξιότιμε κ. Παρασκευόπουλε,*

ΑΙΒΕΡΠΟΥΛΑ, 1 Ἀηδημήτρη. — Δέν έχω λόγους νὰ σ' εὐχαριστήσω ποὺ μὲ τόσην καλωσύνη μοῦ έστειλας τὸ βιβλίο σου. Είναι πιθανὸ πῶς, ἀγνοῶντας τὴν ἀξία του, δίχως τὴν καλωσύνη σου, δὲ θὰν τὸ διάβαζε.

Τὸ μέρος τοῦ Μερκούρη τὸ ἔχεις γράψει μὲ ἀλη-
θινὴ ἀγάπη καὶ ἐνθουσιασμὸν, ποὺ δὲν τόνε βλέπει
κανεὶς ἀπὸ παχιὰ καὶ λυρικὰ ἐπίθετα, παρὰ τὸν
αἰστάνεται καὶ τόνε μαντεύει ἀπὸ τὴν ἐπιμέλεια
καὶ προσοχὴ ποὺ καταστρώννεις τὰ ἔργα καὶ ποὺ
περιγράφεις τὸν ἀκούραστο καὶ μὲ νοῦ τρόπο τῆς
δουλιᾶς τοῦ μεγάλου σας δημάρχου. Τὸν ἐνθουσια-
σμό σου μοῦ τόνε μετάδωκες κι' ἐμένα, καὶ θὰν τόνε
μεταδώσεις σ' ὅπιον ἀληθινὰ ἀγαπᾶς τὸν τόπο του.

Τί πρέπει νὰ είναι στὴν Ἑλλάδα ἡ πολιτικὴ —
πόσο καταχρέων τὸ βάθος της . ὅτα ζήτησε νὰ ξε-
κάνει καὶ νὰ πικράνει τέτιον ἀντρα !

Εἰδὼ μὲν πολλή μου χρῆ πότες ἀναγνωρίστηκε τέλος δ φράχτης ὡς τὸ μόνο μέσο τελειωτικὸν νερικοῦ πλούτου. Τὸ σύστημα τὸ εἶδα στὴν Ἰντικ, καὶ συχνὰ γυρίζοντας στὴν Ἀθήνα τὸ ἔλεγα. Νά ποὺ νίκησε ἡ λογική. Εἶναι κρῖμας ὅμως ποὺ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν παραδέχτηκαν ὡς βοηθητικὸν καὶ τὸ σύστημα τῶν σπιτικῶν στερών, ὅπως νομίζω ὑπέρχει στὴν "Υδρα, στὴ Βενετία καὶ ἄλλοι.

Στὸ κοντύλι τῶν φιλολογικῶν ἀγαθοεργιῶν βλέπω πώς δὲν κατεχώρισες καὶ τις 200 δρ. πρὸς τὸν καθηγητὴν Χατζίδάκην.

Τὸ ἱστορικό σου μέρος — δηλ. τὰ τῆς δημογε-
ροντίας καὶ πολὺ — εἶναι λιγώτερο πιτυχημένο. Ἐπε-
πει ἡ ἱστορία ν' ἀρχίσῃ μ' ἔνα χάρτη καὶ μιὰ πε-
ριγραφὴ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ποῦ κατοικοῦσαν οἱ
Τοῦρκοι; ποῦ εἰταν τὸ κέντρο; ποῦ κατοικοῦσαν οἱ
δικοί μας; ποῦ ἡ ἀρχοντολογία μας; κ.τ.λ.;
Οὐαλά ἀφτὰ ἐπρεπε νὰ φανοῦν καθαρά.

“Οσο μπορῶ νὰ κρίνω ἀπ’ ὅ,τι θυμοῦμας τῆς Αθήνας κατά τὴν ἐποχὴ τοῦ 1857—1862 (λέω τὸ 1857, γιατὶ τὸ πρῶτο πρᾶγμα ποὺ θυμοῦμας εἶναι γράμματα σὲ τοῖχους μὲ τὰ λόγια «ενιοὶ ἔτοις 1857»), τῶν Τούρκων δ Μαχαλᾶς, ἀρχῆς ἀπὸ τὸ μεγάλο Μοναστῆρι καὶ πάγαινε ώς στὸ κάστρο μὲ δρια ἀρι- στερὰ τὸ πρῶτο Δημοτ. Σχολιὸν (όδιός Αδριανοῦ) καὶ δεξιὰ τὰ Γύφτικα. Δεξιὰ τοῦ Τούρκικου μαχαλᾶ εί-

ταν οἱ Γύφτοι καὶ τὰ Χάνια, Ἀριστερὸς τοῦ Θησείου πρέπει νὰ βρίσκονται μικρὸς χριστιανικὸς μαχαλᾶς ἵσως βιομήχανος δηλ. παπούτσιθες, μαργυκοὶ κ.τ.λ. Οἱ Ἀρβανῆτες φυσικὰ εἰχον τὴν Πλάκα, μὰ δὲ ἔκεινο τὸ μέρος ὃπου εἶταν τοῦ Φίνλαιϋ καὶ τοῦ Σοῦ-
βεκ τὰ σπίτια, πρέπει νὰ εἶταν ὅλοτελα ἥδιο ἢ καλλιεργημένο.

Αντίκρυ στὸ Μοναστηράκι είταν τὸ κέντρο — τὸ δικαστήριο, δὲ χασνές, οἱ προξένοι. Ήσω ἀπέτην "Αγια Ειρήνη ώς τοῦ Ψυρῆ, είταν ἡ μεσιανή μας τάξη κι' ἡ φτωχολογιά μας ἡ ἀγροτική". Ή ἀρχοντολογιά μας εἶχε τὰ σπίτια της — σκόρπια καὶ σ' ἀρκετὸ διάστημα τὸ ἔνα ἀπὸ τὸ ἄλλο — διλόγυρα στὴν τώρα Μητρόπολη. Έιεῖ κατοικοῦσε δὲ Γιάννης Πάλλης (οὗτος συγγενής μου), οἱ Σκουζέδες, οἱ Μπανιζέλοι, οἱ Βλάχοι, δὲ Καλλιφουρνάζ, δὲ Χαλκοκοντύλης, δὲ Μερτρούδης κ. τ. λ. Ή θραῖ θά είταν ἀνείχες δώσει μιὰ περιγραφὴ τοῦ τύπου τῶν σπιτιών τους. Είχαν περιβολάκια καὶ μεγάλες μάντρες, ἡ ὁξώπορτα μεγάλη κι' ὁ τοῖχος ἀπάνοι στὸ δρόμο. Στοι καθαφτὸ σπίτι ἐμπάκινες ἀπὸ μέσα. Μιὰ κληματαριά πάντα μπροστά στὴν πόρτα του "Εννα πατητῆρ: στὸ ισόγειο κι' ἔνα χαριάτι στὶς ἀγώγειο. Οἱ κάμαρες μεγάλες μὲ μιντέρια γύρω καὶ

κονοστάσια. Μερικὰ καριοφύλλια στὸν τοῖχο. Μέσα στὴ μάντρα μερικὰ γαιδουράκια πάνω, καὶ σ' ἔνα τους δ νοικοκύρης — δ Πάλλης, δ Μπενιζέλος κτλ. — καθισμένος διπλανά (μὲ καλάθι σταφύλια ἢ κληματίθεργες ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος) γύριζε βράδυ σπίτι του ἀπὸ τ' ἀμπέλι. Θὰ είταν ὥραία καὶ περιεργότατη μιὰ τέτια περιγραφή. Τι κρίμας ποὺ διάβηκε ἡ ὥραία ἐκείνη εἰκόνα καὶ ποὺ καταδικήθηκε διότελα δ ἀρχαῖος ρυθμός τῶν ἀρχοντόσπιτων! "Ακαριὰ μέρα κάνεις αὐτὴ τὴν περιγραφή, μὴν ξεχάσεις μὲ ἔνα λόγο καὶ τὶς νοικοκυροπούλες. Ή περιγραφή σου 'του ὑπόνομου τῆς δδός Σταδίου μοι ξαναβύμισε τὰ παλιά, γιατὶ ἐκεῖ μέσα ἵπαιζα ἔγω μ' ἄλλους συντρόφους Μισοὶ μπαίναμε ἀπὸ τὴν μια ἔκρη καὶ μισοὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, κι' ὅποιοι τὸ κάκουν γληγορώτερα.

Δέ βλέπω νὰ ἀνυφέρεις πάτε καταστρώθηκε τοπλατεία του Ὁλ. Δία. Πρέπει νὰ είτανε στὰ 1860 ή 1861. Θυμοῦμαι σάν και τώρα τους δουλεφτάδες δταν ἔσκαβαν, μὲ τὶς πλακιώτικές τους φορεσιές.

Μιὰ λέξη ἐπρεπε νὰ είχε πεῖ γιὰ τὰ Σκολια του Χιλλ. Κλυν., και τῶν Καλανοσιῶν.

Τὰ Μερκουρικὰ Δημο. Συμβούλια μὲ λίγες γραμ.

μές τὰ περίγραφες ζωηρὰ καὶ σωστά. Τὰ παλιὰ
ὅμως δὲν είναι καθόλου περίγραμμένα, ἐξὸν λίγο τὸ
πρῶτο συμβούλιο τοῦ Σκούφου "Ἐπρεπε νὰ είχε γί-
νει ἡ Ζουγγραφιά τους μὲ τοὺς καθηγάδες τους, τὶς
κλεψίες τους, τὴν ἀδειαφορία τους κτλ.

'Εδῶ οὖς πῶ κι' ἴτεσθο. "Οταν εἶταν δή-
μαρχος δὲ Σοῦτσος καὶ πρόεδρος δὲ Φιλήμονας, κατόρ-
θωσα, μὲν τὸ μέσον τοῦ παλιοῦ μου φίλου Τ. Λούην,·
νὰ παραβρεθῶ σὲ μιὰ συνεδρίαση. Εἶταν ἡ τελευταῖα
τοῦ χρόνου, κι' ἐπρεπε νὰ μποῦν τότες τὰ σκυλιά
καὶ ν' ἀλέσουν εἰδεμήν, χάγουνταν ἡ στιγμὴ. Καὶ
μπῆκαν κι' ἀλέσανε μὲ τὴν καρδιά τους. Μὲ γέλια,
μὲ χωρατά, μὲ γλέντια, δοθήκανε δεξιά κι' ἀφιστερά
μὲ τὶς χουφτιές τὰ χρήματα τοῦ Δήμου. Τοῦ κά-
κου ἀντίλεγε δὲ Σοῦτσος· στοῦ κουφοῦ τὴν πόρτη οἱ
Σύμβουλοι· ὅταν τέλιωσε ἡ συνεδρίαση, μὲ ρώτησε δὲ
Λούης πᾶς μοῦ φάνηκε. Τοῦ εἶπα «τὸ καλύτερο
ποὺ μπορεῖτε νὰ κάνετε είναι νὰ μπεῖτε δόλοι σας
στὸ Βορδοροφάγο καὶ νὰ σᾶς ρήξουνε, μαζί μὲ τὴν
ἄλλη λάσπη, στὸν πάτο τοῦ Σαρωνικοῦ.

Σὲ ἀσπάζονται, πρόθυμος

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

Κρίμας ποὺ δὲν κατορθώθηκε τὸ κατάβρεγμα μὲ θαλασσινό· ἔτοι καταβέχουνε στὴ Μπομπάν (ἢ κατέβρεχαν).

ΣΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΦΩΚΑ

*Μπράβο ποληκάρι, ποι ἔρατᾶς στὸ χέρι
Τέτοιο ἔνα μαχαῖρι,
Πιατριὰ ῥὰ δίνεις δλονῶν τῶν ἄλλων
Καὶ πληγὲς νῦν ἀποτίγῃς μόρο τῷ δασκάλου τοῦ*

M.

Συβάίνει καὶ στὶς γλῶσσες δὲ τι καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα ποὺ τὰ παίρουν οἱ σοφοὶ κανονισμένα ἀπὸ τοὺς ἀγρόμματον. Ὁ ἀγρόμματος λαὸς μόδωφωσε τὶς γλῶσσες. Οἱ ἐργάτες δῶσαν ὄνδρατα σὲ κάθε τῆς τέχνης τους δργανο. Οἱ λαοὶ, μόλις περιμαζωχτήκανε, δώσαντε ὄνδρατα γιὰ κάθε μιά τους ἀνάγκη, κ' ὑστερῷ ἀπὸ πολλοὺς πολλοὺς αἰῶνες οἱ μεγάλοι ἄνθρωποι μεταχειρίστηκαν, καθὼς ἐκεῖνοι ξέραν, τοὺς δρους τοὺς φυιασμένους, ἔται στὴν τύχη, ἀπὸ τὸ λαό.

ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ

τάξιμοιρο τὸ παιδί; νὰ τὰ ἔγγήσῃ ἀπανωτὰ τῆς Βι-
χτώριας, γιὰ νὰ τῆς ἀλλάξουνε σύστημα καὶ νὰ ξα-
νάρθουνε στὸ παλιὸ τὸ σύστημα τοῦ Ἀντρέα, τὸ
στρογγυλὸ τὸ καυτοσύκι ἀπὸ κάτω της. Ἀποροῦσε
ἡ Κατινούλα σὰ δὲν τῆς πονούσκων παρὰ ἡ φύσκα
καὶ ἡ φάχη. Καμάρωνε καὶ τοցραφε τοῦ Ἀντρέα,
ὅταν τὸ κατώρθωνε νὰ πιῇ ἀλάκαρο πιάτο σούπα.
Παρηγοριότανε καὶ μὲ κάτι κόκκαλα, μ' ἓνα λαϊμό
τῆς ὄρνιθας ποὺ ἔγλυφε, μὴν ἔχοντας ὅρεξη νὰ φάῃ.
"Αμα ξαναρχότανε λίγη ὅρεξη καὶ λίγος υπνος, κα-
ταχαρούμενη, γιὰ νὰ χαρῇ κι εἶ Ἀντρέα;. Τοῦ δηγό-
τανε διάφορα, νὰ τονέ δικοκεδόσῃ, ὡς κ' ἔνα θυμὸ
τοῦ Σεβίλα, ποὺ τράνταξε τὸ σπίτι, γιατὶ νοικιάστα-
νε οἱ καλόγριες σ' ἔναν ἄλλο γιατρό τὴν σάλα τῆς
χειρουργικῆς, ποὺ τὴν ἔθελε τὴν ἴδια μέρα ἐ Σεβί-
λαθ. Τὸ κέφι της γελοῦσε, μὲ τὴν παρχιμικὴν τὴν
ἀνάρρωση, γυαλίζε λές ἀπάνω στὸ χαρτί. "Επρεπε
ώρτασσο νὰ σηκωθῇ γιὰ νὰ τοῦ κάψῃ γράμματα στὸ
χρεββάτι ἀδύνατο, κι ἀδύνατο πάλε νὰ σηκώνεται,
νὰ περπατῇ, νὰ καθεταται, δίχως ἓνα μπουκαλάκι αἰ-
θέρα, ποὺ τάναπνεγε συχνὰ συχνὰ, μάλιστας ὑστερίς
ἀπὸ νύχτες ἀχαμένες, σκένησυχες, ταρχχωμένες, ποὺ
τὴν σπάνανε, ποὺ τὴν κόφτανε, κι σχι μόνο τῆς ἀπὸ
παίρνανε τὴν ὅρεξη, μὰ τῆς ξαναφέρνανε καὶ τὰ σφι-

ξιματα ἔκεινα τοῦ στομαχιοῦ, τάπελπιστικά.
Ἡ Κατινούλα καὶ στὰ χέλια της ἀκόμη ἔβρισκε δὲν ξέρω πῶς τὸν τρόπο νάναθαρρήσῃ. Τὴν κεριακήν, τέσσερεις τοῦ Φλεβάρη, μηνοῦσε τοῦ Ἀντρέα πῶς ἀνοίξει τάξπογεμα ὡς μύτη της, κ' ἐπειτα τοῦ ἐλεγεῖ. «Ισως τίποτα δὲν εἶναι τὰ τελεφταῖα μου τηντέρια, ίσως συμπλένουνε πώς γλήγορα πάλε θάδια θετήσω, κ' ἔτσι, ἀφοῦ κοιμηθῶ, θὰ είμαι ἔβριο καὶ λήτερα. Η Μ' ὅλα ὄμως τὰ καλύτερα, μ' ὅλα τὰδρι καὶ μ' ὅλες τις ἐλπίδες, ἔβλεπες τὸν ἔθρωπο τὸν ἀποσταμένο νχ πέφτη στὴ μέση τοῦ δρόμου, ἀπὸ τοῦ βάρος ποὺ βαστοῦσε στοὺς ὕδρους καὶ ποὺ δὲν ἀντεχει πιά. Τὸ ἔδιο τοῦ φάνηκε νὰ πέφτη κ' ἡ Κατινούλα στὸ γράμμα τῆς δερτέρας, πέντε τοῦ Φλεβάρη· θλιβερός της ὁ ἀναστεναχμές ἀχ! σὰ νὰ τὸν ἔχουγε τάφτι του ἀπὸ μακριά — τοῦ ῥάγιζε τὴν καρδιάκη· «Είμαι ἀδύναμη, ἀδύναμη. Ἄφτο εἶναι, καημένε μοι ἀφέντη ἀγαπημένε, ἀφτὸ εἶναι ποὺ μὲ πειράζει καὶ ποὺ μὲ σκιάζει. Σᾶς βεβαιώνω, καὶ πολὺ πολὺ μοῦ κοστίζει ποὺ σᾶς τὸ λέω, πῶς σήμερα πιεις δὲ μοῦ ἀπόμεινε κουράγιο· μπορεῖ σὲ μιστῶρα νὰ ξανακάμψω, μπορεῖ νὰ πάρω ἀπάνω μου· τὸ τες σᾶς βγάζω πάλε κανέναν τελέγραφο, νὰ σᾶς τη πῶ. Μὰ Θέ μου, Θέ μου, τι θὰ σᾶς μάθη ἔνας τε

λέγραφος ; Τὰ ἔδια πάντα καὶ πάντα . Τί νὰ σᾶς τελεγραφῶ ; Κι ἀπὸ τὸ γράμμα μου μπορεῖτε νὰ τὸ δῆτε πώς ἡ νύχτα στάθηκε πολὺ καλὴ καὶ πώς τὸ φαγή μου δὲν ἀλλαξεῖ . Ἐφτὰ εἶναι ἀλήθεια . Μεγάλα μαντάτα οἱ τελεγράφοι δὲ θὰ σᾶς φέρουνε . Θεόγλυκο εἴτανε τὸ σημερνὸν γράμμα τῆς κυρίας "Αννας καὶ μοῦ ἔκαμε πολὺ καλό· τη φιλῶ μ'" δλη τὴν τρυφερὴν ἀφοσίωσην ποὺ ἔχω μέσα μου· δο οὐκεὶ τὰ γράμματά σας, ἀφέντη, σίγουρο πώς εἶναι ἡ μόνη μου βοήθεια . δίχως τὰ γράμματά σας, δὲν ξέρω πῶς θὰ ζούσα· τὰ διαβάζω καὶ τὰ ξανθιδιαβάζω, ἄλλη περηγοριά δὲν ᔁχω . Καὶ ἡ φωτογραφία σας ἡ καινούρια ποὺ φροντίσχτε νὰ μοῦ τὴ στείλετε ! "Ιστα ιστα τὴ μέρα ποὺ ἐμνησκα χωρίς συντροφιά, ψτεριάς ἀπὸ τὸ φεγγούμ τῆς κυρίας "Αννας, ἀχ ! δὲν ξέρετε πέσο τὴ χάρηκα . Μά νὰ μὴ μὲ μαλλώσετε, γιατί πολὺ τὸ λυπήθηκα ποὺ βιαζόμουνε νὰ τὴν τραβήξω ἀπὸ τὸ πλίκο, καὶ τὴν ξέσκισα λιγάκι στὴν ἄκρη ἄκρη τοῦ περιθώριου . Θὰ μοῦ τὴ σιζέτε, σὰν ἔρθετε καὶ τὴ δώσουμε στὸν κορυφαῖα . Φανταστῆτε ποὺ τώρα τώρα τὴν κοιτάζω κ' είμαι πολὺ καλήτερα, νοιώθω καὶ περισσότερο κουράγιο ποὺ νάντεξω σ' δλα μου τὰ μικρὰ τὰ ντέρτια . Νά, ἡ φούσκα, ἡ φούσκα εἶναι ποὺ μὲ βασανίζει . Σήμερις εἶδα τὸν κ. Χουΐταρη· τοῦ